

EPS je konkurentan sa cenom proizvodnje struje iz termoelektrana, jer naša zemlja nije u EU i ne mora da plaća taksu od 55 evra po toni za emisiju štetnih gasova. Dok se u Srbiji poslednjih mesec dana vodi ozbiljna polemika o tome da li nam i dalje treba uglj iz „Kolubare“ i „Kostolca“ iz koga dobijamo gotovo 70 odsto električne energije, ili je ipak bolje zatvoriti termoblokove u korist zelene agende koju nameće Evropska unija, najnoviji godišnji izveštaj Međunarodne agencije za energiju potvrđuje da će potrošnja uglja u svetu ove godine porasti za 4,5 odsto od čega tri četvrtine vuče elektroenergetski sektor. Ovo je porast koji daleko premašuje onaj iz 2019. godine i to kao posledica snažnog oporavaka industrije uglja posle kovida.

Kaznu za ovo povećanje platiće krajnji potrošači i to kroz taksu na ugljen-dioksid koja bi do 2030. godine mogla da poraste sa sadašnjih 55 na 130 evra po toni, što će biti i najverovatniji kraj proizvodnje struje iz uglja. Na pitanje da li je to i sudbina Srbije, iako ove takse još nisu počele da se zaračunavaju u cenu električne energije, magistar Željko Marković, konsultant u „Diloitu“, kaže za „Politiku“ da Srbija nema obavezu plaćanja takse na emisije ugljen-dioksida sve dok ne pristupi Evropskoj uniji.

- Uvođenje ove naplate predstavlja veliki pritisak na elektroenergetski sistem i ima znatne posledice po ekonomiju zemalja regiona. EPS je kao proizvođač i trgovac na regionalnom tržištu električne energije u ovom trenutku sa cenom proizvodnje iz termoelektrana konkurentan, jer Srbija nije u Evropskoj uniji, pa cena struje nije opterećena taksom za emisije. Trenutna cena emisije kreće se oko 55 evra po toni ugljen-dioksida, pa imajući u vidu da se za proizvodnju jednog megavat-časa iz najnovijih elektrana na lignit, kao što je „Kostolac B-3“, emituje oko 0,88 tona ugljen-dioksida, a iz starijih i preko tone, jasno je da bi sadašnja cena megavat-časa bila dodatno opterećena sa 50 do 60 evra. Proizvođači električne energije iz uglja, koji dolaze iz zemalja EU imaju taj dodatni namet, pa samim tim njihova proizvodnja nije konkurentna u odnosu na našu. Stoga je jasno zašto to za EU predstavlja negativan uticaj na tržište i narušavanje konkurencije - objašnjava Marković. Proizvođači struje iz uglja, koji dolaze iz zemalja EU imaju dodatni namet, pa samim tim njihova proizvodnja nije konkurentna u odnosu na našu. Stoga je jasno zašto to za EU predstavlja negativan uticaj na tržište i narušavanje konkurencije.

Ovo pitanje je za EU, naglašava naš sagovornik (ne samo prema Srbiji, već i prema ostalim zemljama koje nisu članice), važno iz više razloga. Pre svega zbog činjenice da se skoro polovina ukupne proizvodnje struje u ovim zemljama dobija u starim i neefikasnim termoelektranama koje sagorevaju lignit i uglj, uprkos svim negativnim efektima koje ta proizvodnja donosi (povećani troškovi, pogoršanje kvaliteta vazduha i negativni efekti na javno zdravlje). Ova proizvodnja je naizgled jeftina zbog neadekvatne politike kojom se prikrivaju stvarni troškovi emisije ugljenika, dok sa druge strane smanjuju konkurenciju i kočuju razvoj proizvodnje iz obnovljivih izvora i prelazak na tržište električne energije sa niskim udelom ugljenika.

- Izvoz struje proizvedene iz lignita i uglja iz zemalja članica u EU podriva evropsku klimatsku politiku dok sa druge strane konkurentnost u ceni električne energije dodatno podstiče upotrebu uglja i lignita u zemljama regiona koje nisu u EU. Imajući u vidu sve veću integraciju tržišta, EU će sigurno razmatrati uvođenje nekih mera protiv nelojalne konkurencije, čime će štiti svoje proizvođače struje iz fosilnih goriva, koji imaju obavezu plaćanja emisija - navodi Marković.

Jedna od tih mera bi mogla biti upravo uvođenje poreza na emisije za prekograničnu trgovinu električnom energijom. EU bi nametnula prekogranični porez na emisiju ugljen-dioksida na izvoz struje iz zemalja regiona u zemlje EU.

Projekcije koje su rađene pokazuju da takav porez ne samo da povećava troškove za krajnje kupce, već ne uspeva da eliminiše upotrebu fosilnih goriva u proizvodnji električne energije i ne utiče na uspostavljanje trendova znatnog i brzog smanjenja emisije ugljen-dioksida u zemljama regiona zapadnog Balkana, kaže Marković. Ne sme se ni prenebregnuti činjenica da su se sve zemlje zapadnog Balkana obavezale da će raditi na razvoju i primeni strategija za poboljšanje kvaliteta vazduha, graditi kapacitete iz obnovljivih izvora energije, kako bi se povećalo njihovo učešće u proizvodnom miksu struje, da će ukinuti subvencije za ugalj i, što je najvažnije, saradivati sa EU da Evropa postane klimatski neutralan kontinent do 2050. godine, zaključuje Marković.

Izvor; Politika